

Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II

Ступінь вищої освіти	Бакалавр	Форма навчання	Інституційна (денна, заочна, дистанційна)	Навчальний рік/семестр	2024/2025 1 семестр
-----------------------------	-----------------	-----------------------	--	-------------------------------	--------------------------------

Силабус

Назва навчальної дисципліни	Сучасна українська мова з практикумом
Кафедра	Кафедра педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти
Освітня програма	Дошкільна освіта
Тип дисципліни, кількість кредитів та годин (лекції/практичні/семінарські/лабораторні заняття/самостійна робота)	Тип дисципліни (обов'язкова чи вибіркова): обов'язкова Кількість кредитів: 6 Лекції: 18 години/8 годин Практичні (семінарські) заняття: 30 годин/0 годин Лабораторні заняття: 0/0 Самостійна робота: 72/112 годин
Викладач(і) відповідальний(і) за викладання навчальної дисципліни (імена, прізвища, наукові ступені і звання, адреса електронної пошти викладача/ів)	Коврей Дора Йосипівна – доктор філософії, викладач кафедри педагогіки, психології, початкової, дошкільної освіти та управління закладами освіти. kore.dora@kmf.org.ua
Пререквізити навчальної дисципліни	Пререквізитом дисципліни «Сучасна українська мова з практикумом» є навчальний предмет «Українська мова» у закладах загальної середньої освіти. За планом навчального процесу вивчення курсу триває протягом одного семестру.
Анотація дисципліни, мета, завдання та очікувані програмні результати навчальної дисципліни, загальні та фахові компетентності, основна тематика дисципліни	Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів: Змістовий модуль 1. Вступ. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка й орфографія. Змістовий модуль 2. Лексикологія. Фразеологія. Змістовий модуль 3. Граматика. Морфеміка. Словотвір. Змістовий модуль 4. Морфологія. Іменні частини мови. Змістовий модуль 5. Дієслово. Дієслівні форми. Прислівник. Службові частини мови Змістовий модуль 6. Словосполучення. Просте речення. Змістовий модуль 7. Складне речення. «Сучасна українська мова з практикумом» зорієнтований на систематизацію знань та формування необхідних лінгвістичних знань, мовленнєвих умінь і навичок студентів спеціальності «Початкова освіта» та «Дошкільна освіта». У системі початкової та дошкільної освіти українська мова є основним навчальним предметом. Збагачення активного словника дітей і свідоме засвоєння основ граматичної будови української мови є необхідною умовою розвитку логічного мислення, емоційного сприйняття і естетичної оцінки явищ навколишньої дійсності, могутнім виховним стимулом, що сприяє розвитку особистості. Ознайомлення учнів із теоретичними основами науки про українську мову повинно бути органічно пов'язане з роботою над розвитком дитячого мовлення, його точності і виразності, над формуванням у дітей мовного смаку. Тому сучасна українська мова як навчальна дисципліна у підготовці вчителя початкових класів та вихователя посідає одне з центральних місць. Вивчення української мови студентами спеціальностей «Початкова освіта» та «Дошкільна освіта» допоможе

майбутнім вчителям початковим класів та вихователів ЗДО не лише досконало володіти знаннями її фонетичної, лексичної граматичної системи, а й мати доступ до джерел української духовності, культури, можливість постійно збагачувати духовне життя, утверджувати своє «я» в колективі і суспільстві. Відчувати єдність з Українською державою, відчувати єдність із землею, на якій вони живуть, з народом – творцем і носієм української мови.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – навчити студентів досконало володіти знаннями фонетичної, лексичної граматичної системи мови, сприяти підвищенню культури мовлення, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок.

Завдання курсу полягає в тому, щоб системно засвоїти матеріал фонетичного, лексичного та граматичного мовних рівнів. Ґрунтовне теоретичне та практичне вивчення рідної мови сприятиме підвищенню культури мовлення студентів, виробленню і дальшому удосконаленню їх орфографічних і пунктуаційних навичок. До важливих аспектів викладання курсу «Сучасна українська мова з практикумом» належить постійна увага до

питань, пов'язаних із висвітленням відповідних мовних явищ лінгвістичній літературі, орієнтація студентів на професійне застосування знань.

Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

повинні сформувати:

1) здатність здійснювати професійну науково-дослідну діяльність, використовуючи поглиблені знання професійно-орієнтованих гуманітарних наук, спеціалізованих філологічних дисциплін.

2) здатність виявляти мовне явище, збирати матеріал, систематизовувати та описувати його;

3) здатність характеризувати основні поняття курсу; здійснювати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний аналіз; пояснювати орфограми та пунктограми; практично володіти нормами сучасної української літературної мови; стилістично правильно оформлювати свою думку; послуговуватися всім лексичним багатством української мови, добирати синоніми, антоніми, фразеологізми, розпізнавати

пароніми і вживати їх відповідно до значень; послуговуватися вербальними й невербальними засобами обміну інформацією; самостійно працювати над текстом.

Повинні знати:

- визначення основних понять курсу;

- особливості фонетичної, лексичної, граматичної системи мови;

- специфіку української фонетики, лексики, морфології, синтаксису;

- правила орфоєпії, орфографії, граматики, пунктуації

повинні вміти:

- характеризувати основні поняття курсу;

- здійснювати фонетичний, лексичний, морфемний, словотвірний, морфологічний, синтаксичний аналіз.

- пояснювати орфограми та пунктограми.

Компетентності

Після успішного проходження курсу «Сучасна українська мова з практикумом» здобувач вищої освіти спеціальності Початкова та Дошкільна освіта володітиме наступними загальними та фаховими компетентностями.

Загальні компетентності:

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

Спеціальні компетентності:

СК-1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово.

СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і

здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

Програмні результати навчання:

ПР-01 Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПР-04 Спілкуватися із професійних питань засобами державної та іноземної мов в усній та письмовій формах, застосовувати в освітньому процесі прийоми збагачення усного й писемного мовлення молодших школярів.

ПР-06 Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-12 Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

Тематика аудиторних занять.

Тема 1. Курс "Сучасна українська мова", його завдання, обсяг, зміст.

Тема 2. Предмет і завдання фонетики як розділу мовознавства. Зв'язок фонетики з іншими розділами мовознавства. Звуки і склади як фонетичні одиниці мови. Мовний апарат, його будова. Робота мовних органів під час творення голосних і приголосних звуків.

Тема 3. Поняття складу. Основні закономірності складоподілу в українській мові.

Тема 4. Морфонологія (фономорфологія) - розділ мовознавства про чергування фонем у складі морфем як зміни, що не спричинюються факторами сучасної мови.

Тема 5. Орфоепія як розділ мовознавства. Орфоепічні норми, їх значення та причини порушення.

Тема 6. Українська орфографія як розділ мовознавства. Принципи української орфографії: фонетичний, морфологічний, історичний, диференціюючий.

Тема 7. Предмет і завдання лексикології української мови. Словникове багатство української мови.

Тема 8. Поняття про фразеологію як розділ мовознавства. Фразеологізм. Співвідношення між лексичним значенням слова та значенням фразеологізму. Типи фразеологічних одиниць.

Тема 9. Словотвір як розділ мовознавства про способи і засоби творення слів.

Тема 10. Граматика української мови як учення про її морфологічну та синтаксичну будову.

Тема 11. Іменник як частина мови. Значення іменника, його морфологічні ознаки і синтаксична роль.

Тема 12. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника, її морфологічне, лексичне та синтаксичне вираження. Іменники спільного роду.

Тема 13. Прикметник.

Тема 14. Числівник.

Тема 15. Займенник.

Тема 16. Дієслово.

Тема 17. Категорія часу дієслова.

Тема 18. Прислівник.

Тема 19. Службові слова, їх загальна характеристика та особливості. Прийменник

Тема 20. Сполучник як частина мови, що служить для поєднання членів речення, компонентів складних речень. Типи сполучників за морфологічним складом та вживанням.

	Тема 21. Предмет і завдання синтаксису. Основні синтаксичні одиниці в українській мові. Поняття про словосполучення як одиницю синтаксису. Тема 22. Речення як основна синтаксична одиниця. Основні ознаки речення: предикативність, модальність, смислова, інтонаційна та граматична завершеність. Аспекти аналізу речення: структурний, логічний, семантичний. Поняття про структуру речення. Тема 23. Другорядні члени речення та їх функції у поширенні простого речення. Додаток як синтаксичне вираження об'єкта дії. Типи додатка: прямий і непрямий. Тема 24. Поняття про односкладне речення. Типи односкладних речень: означено-особові, неозначено-особові, узагальнено-особові, безособові, номінативні та інфінітивні речення. Стилiстичні функції односкладних речень. Тема 25. Просте ускладнене речення Тема 26. Складне речення як синтаксична одиниця. Засоби вираження зв'язку між частинами складного речення: сполучники, сполучні слова, інтонація, порядок розташування частин. Тема 27. Період в українській мові, його синтаксичні особливості. Інтонація в періоді. Пунктуація в періоді. Тема 28. Пряма мова і слова автора. Непряма мова. Способи заміни висловів з прямою мовою і словами автора на непряму мову. Вільна непряма мова або невластива пряма мова. Діалог. Монолог. Тема 29. Сучасна українська пунктуація, її наукові основи. Значення пунктуаційних норм. Загальні відомості з історії пунктуації. Система розділових знаків сучасної української мови. Тема 30. Інтонація речення та пунктуація. Структура речення та пунктуація. Використання розділових знаків із спеціальними стилістичними завданнями.
--	--

Критерії контролю та оцінювання результатів навчання

Семестрові завдання	Бали	Критерії оцінювання																													
Змістовий модуль 1		Освітні досягнення магістрантів із дисципліни « Управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти » оцінюються за кредитно-накопичувальною системою, в основу якої покладено принцип звітності, накопичувальної системи оцінювання рівня компетентності, знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100. Шкала оцінювання: національна та ECTS																													
Змістовий модуль 2.																															
Змістовий модуль 3.																															
Змістовий модуль 4.	Кількість балів за роботу залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.	<table><tr><th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th><th rowspan="2">Оцінка ECTS</th><th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th></tr><tr><th>для екзамену, курсового проекту (роботи), практики</th><th>для заліку</th></tr><tr><td>90-100</td><td>A</td><td>відмінно</td><td rowspan="4">зараховано</td></tr><tr><td>82-89</td><td>B</td><td>добре</td></tr><tr><td>74-81</td><td>C</td><td rowspan="2">задовільно</td></tr><tr><td>64-73</td><td>D</td></tr><tr><td>60-63</td><td>E</td><td></td></tr><tr><td>35-59</td><td>FX</td><td>Незадовільно з можливістю повторного складання</td><td>не зараховано з можливістю повторного складання</td></tr><tr><td>0-34</td><td>F</td><td>Незадовільно з</td><td>не зараховано з</td></tr></table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	90-100	A	відмінно	зараховано	82-89	B	добре	74-81	C	задовільно	64-73	D	60-63	E		35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання	0-34	F	Незадовільно з	не зараховано з
Сума балів за всі види навчальної діяльності		Оцінка ECTS			Оцінка за національною шкалою																										
			для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку																											
90-100		A	відмінно	зараховано																											
82-89		B	добре																												
74-81	C	задовільно																													
64-73	D																														
60-63	E																														
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання																												
0-34	F	Незадовільно з	не зараховано з																												
Змістовий модуль 5.																															

Змістовий модуль 6.				обов'язковим повторним вивченням дисципліни	обов'язковим повторним вивченням дисципліни	
Змістовий модуль 7.		До іспиту допускаються студенти, які відвідували лекційні та семінарські заняття, опрацювали рекомендований мінімум навчальних завдань, прозвітували про самостійну роботу, виконали запропоновані реферативні роботи, і накопили 60 балів на протязі одного семестру. Контроль проводиться, як правило, шляхом письмового виконання індивідуальних завдань із подальшою перевіркою їх викладачем та оголошення оцінки. У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів з курсу «Менеджмент освіти» застосовуються такі методи: - методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, дискурс; - методи письмового контролю: письмове тестування, контрольна робота, реферат, демонстрація; - методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.				
Інша інформація про дисципліну (технічне та програмне забезпечення дисципліни тощо)		Опорні конспекти лекцій; плани практичних занять, завдання для самостійної роботи. Перелік наочних та технічних засобів навчання 1. Опорні конспекти; 2. Навчальні посібники; 3. Робоча навчальна програма; 4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів. 5. Навчально-методичний комплекс розміщено в доступі системи Moodle. 6. Презентації до занять. Політика навчальної дисципліни Здобувач вищої освіти повинен: • виконувати графік навчального процесу та вимоги навчального плану; • в обов'язковому порядку відвідувати всі види навчальних занять, передбачені навчальним планом; • глибоко та всебічно оволодіти знаннями та вміннями, які будуть необхідні майбутньому працівнику високої кваліфікації; • заздалегідь інформувати викладача у разі неможливості з поважних причин відвідувати заняття; • складати залік, виконувати контрольні та інші роботи, що визначені робочими навчальними планами. Обов'язковою є присутність здобувача освіти першого (бакалаврського) рівня освіти на модульному і підсумковому контролях. Здобувач успішно навчається, якщо послідовно набирає кредити, необхідні для здобуття бажаного ступеня. Для цього потрібно, щоб накопичувальний бал був не нижче, ніж 60 упродовж семестру. Якщо накопичувальний бал нижче 60, здобувач вважається неуспішним і може бути відрахований відповідно до чинного законодавства.				

**Рекомендовані
джерела (основна та
допоміжна література),
електронні
інформаційні ресурси**

Основна література

1. Сучасна українська мова: Лексикологія. Фонетика: підручник / А.К.Мойсієнко, О.В.Бас-Конененко, В.В.Берковець та ін. – К. : Знання, 2013. – 340 с.
2. Сучасна українська літературна мова: Морфологія: підручник Л.А.Алексієнко, О.М.Зубань, І.В.Козленко; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 524 с.
3. Сучасна українська літературна мова: Синтаксис: підручник /А.К.Мойсієнко, І.М.Арібжанова, В.В.Коломийцева та ін.; за ред. А.К.Мойсієнка; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка. – К.: Знання, 2013. – 238 с.
4. Стахів М.О. Крохмальна Г.І. Сучасна українська літературна мова з практикумом – Львів : навч. посібник / М.О.Стахів, Г.І. Крохмальна. – ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 456с.

Допоміжна література

1. Бобир О. Етикет учителя : навч.-метод. посіб. / О. Бобир. – К. : Ленвіт, 2004. – С. 4–34.
2. Бобир О. В. Етикет учителя : навч.-метод. посіб. / О. В. Бобир. – К. : Слово, 2009. – С. 2–23.
3. Богдан С. К. Мовний етикет українців : традиції і сучасність / С. К. Богдан. – К. : Рідна мова, 1998. – С. 6–85.
4. Васянович Г. П. Педагогічна етика : навч.-метод. посіб. – Львів : Норма, 2005. – С. 34–42.
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел]. – К., Ірпінь : ВТФ “Перун”, 2005. – С. 8–486.
6. Винницький В. Українська акцентна система : становлення, розвиток / В. Винницький. – Львів, 2002. – С. 3–34.
7. Волкотруб Г. Й. Стилїстика ділової мови / Г. Й. Волкотруб. – К. : МАУП, 2002. – С. 23–29.
8. Гриценко Т. Б. Українська мова та культура мовлення : навч. посіб. для студ. аграрних вищих навч. закладів та коледжів / Т. Б. Гриценко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – С. 12–126.
9. Караванський С. Секрети української мови / С. Караванський. – Л. : БаК, 2009. – С. 23–43.
10. Комарова І. Культура педагогічного спілкування вчителя /І. Комарова // Шлях освіти. – 2001. – № 1. – С. 8–46.
11. Культура фахового мовлення : навч. посіб. / [за ред. Н. Д. Бабич]. – Чернівці : Книги–ХХІ, 2005. – С. 15–86.
12. Мацюк З. Українська мова професійного спрямування : навч. посіб. / З. Мацюк, Н. Станкевич. – К. : Каравела, 2008. – С. 3–234.
13. Словник-довідник з культури української мови / [Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак].– К.: Знання, 2006. – С. 2–235.
14. Стахів М. Український комунікативний етикет : навч.-метод. посіб. / М. Стахів. – К. : Знання, 2008. – С. 11–23.
15. Авраменко О. Нові підходи до оцінювання власного висловлення учня // Українська мова й література в сучасній школі, 2013.–№2.–С. 20–23.

Інтернет – ресурси

- <http://www.mova.info/>
<http://litopys.org.ua/ukrmova/um.htm>
<http://sum.in.ua/>
<https://lcorp.ulif.org.ua/dictua/>
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLEoEWGEBriPCTBIOQbXIIDzFFakriePu->